

Vabariigi Valitsuse protokollilise otsuse „Teave üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ ja selle tegevuskava elluviimise ja uuendamise kohta” eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Protokollilise otsuse aluseks on Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldus nr 368, millega kehtestati üleriigiline planeering „Eesti 2030+“ (edaspidi ka *üleriigiline planeering*). Üleriigilise planeeringu kehtestamise korralduse eelnõu seletuskirjas on ette nähtud kohustus arutada Vabariigi Valitsuse istungil vähemalt kord kahe aasta jooksul planeeringu elluviimise tegevuskava edenemist regionaalministri (praegu siseministri kui valdkonna eest vastutava ministri) ettepanekul.

Kõnesoleva protokollilise otsuse eelnõu järgi esitab siseminister Vabariigi Valitsusele teabe üleriigilise planeeringu ja selle tegevuskava elluviimise ja uuendamise kohta. Samuti teeb siseminister Vabariigi Valitsusele ettepaneku uuendada üleriigilise planeeringu tegevuskava. Uuendatud tegevuskava avaldatakse protokollilise otsuse kohaselt Siseministeeriumi veebilehel.

1.2. Protokollilise otsuse ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi planeeringute osakonna juhataja Martina Proosa (tel 612 5175, e-post martina.proosa@siseministeerium.ee) ja sama osakonna nõunik Tavo Kikas (tel 612 5177, e-post tavo.kikas@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi regionaalarengu osakonna õigusnõunikud Jaanus Põldmaa (teenistussuhe Siseministeeriumiga lõppenud) ja Martin Kulp (tel 612 5051, e-post martin.kulp@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Helin Kask (tel 612 5241, e-post helin.kask@siseministeerium.ee).

2. Eelnõu sisu ja eesmärk

Eelnõu punktide 1 ja 2 järgi tehakse Vabariigi Valitsusele ettepanek võtta teadmiseks siseministri esitatud teave üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ ja selle tegevuskava elluviimise ja uuendamise kohta ning avaldada nimetatud teave Siseministeeriumi veebilehel.

Vabariigi Valitsus algatas 04.02.2010 üleriigilise planeeringu koostamise korraldusega nr 32 „Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ koostamise algatamine“ planeerimisseaduse (edaspidi *PlanS*) § 10 lõike 2 alusel ning kooskõlas keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 35 lõikega 1. Korralduse alusel on üleriigilise planeeringu koostamisel vastutavaks organisatsiooniks Siseministeerium. Lisaks üleriigilisele planeeringule koostati PlanS-i § 2 lõike 4 punktile 3 tuginedes üleriigilise planeeringu lisana ka üleriigilise planeeringu elluviimise tegevuskava. Üleriigilise planeeringu kehtestas PlanS-i § 24 lõike 1 alusel Vabariigi Valitsus 30.08.2012 korraldusega nr 368.

Üleriigilise planeeringu elluviimise tegevuskava sisaldab üldjuhul keskpikki tegevusi, mille teostamine on oluline üleriigilise planeeringu üldisemate ja valdkonnaspetsiifiliste eesmärkide

saavutamiseks. Tegevused on esitatud kõigi olulisemate valdkondade lõikes. Tegevuskava esitab ülesanded, mille teostamise vajaduse, võimaluse ja elluviija osas on jõutud kokkuleppele. Kõik tegevuskavas nimetatud vastutajad on kinnitanud oma valmisolekut neid ülesandeid täita. Tegevuskava alusel jälgitakse üleriigilise planeeringu eesmärkide poole liikumist nii tegevussuundade kui üksiktegevuste tasandil.

Üleriigilise planeeringu tegevuskava keskendub keskpika tähtajaga (kolm kuni kaheksa aastat) ülesannete kirjeldamisele. Lühiajalisi tegevusi, vahe-eesmärke ja -tulemusi ning ressursse kavandatakse valdkondlike arengukavade ja nende rakenduskavade tasandil.

Üleriigiline planeering sisaldab ka kohustust jälgida selle elluviimist, kohustuse järgi arutatakse planeeringu elluviimise tegevuskava edenemist Vabariigi Valitsuse istungil vähemalt kord kahe aasta jooksul regionaalministri (praegu siseministri kui valdkonna eest vastutava ministri) ettepanekul. Kõnesoleva eelnõu järgi esitab siseminister Vabariigi Valitsusele teabe üleriigilise planeeringu ja selle tegevuskava elluviimise ja uuendamise kohta.

2.1. Ülevaade üleriigilise planeeringu elluviimise kohta

Eelnõu juurde kuulub lisana dokument „Teave üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ ja selle tegevuskava elluviimise ja uuendamise kohta“, milles antakse täpsem ülevaade üleriigilise planeeringu ja selle tegevuskava elluviimisest.

Ülevaate koostamiseks palus siseminister 18.06.2014 kirjas nr 13-1/28-1 üleriigilise planeeringu ja selle tegevuskava elluviimise kohta teavet Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt, Maa-ametilt, Tallinna Linnavalitsuselt, Elering AS-ilt ja maavanematelt. Vastused laekusid 13 maavanemalt, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt andmeside, transpordi ja energia valdkondades, Elering AS-ilt, Maa-ametilt ning Tallinna Linnaplaneerimise Ametilt. Vastust ei saanud kaks maavanemat. Laekunud vastused olid erineva informatiivsusega, mistõttu tuli Vabariigi Valitsuse jaoks teabe kokkupanemiseks kasutada ka palju teisi allikmaterjale, nagu valdkondlikud arengukavad ja nende rakenduskavad, erinevad planeeringud ja muu avalik teave.

Protokollilise otsuse eelnõu lisas antakse esmalt ülevaade planeeringu elluviimise mitmetest võimalustest ja tasanditest. Nendeks on rahvusvaheline koostöö, üleriigiliste planeerimissuuniste koostamine, samuti on planeeringut võimalik ellu viia valdkondlike strateegiadokumentide ja detailsemate planeeringute koostamise abil. Seejärel vaadeldakse tegevuskavas erinevate tegevuste arenguid üleriigilise planeeringu kehtestamisele järgnenud kahe aasta jooksul.

Tegevuskava tegevused on jaotatud kolme suure eesmärgi alla.

1. Olemasolevale asustusstruktuurile toetava mitmekesise ja valikuvõimalusi pakkuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamine. Töökohtade, haridusasutuste ja mitmesuguste teenuste kättesaadavuse tagamine toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.
2. Teenuste, haridusasutuste ja töökohtade kättesaadavuse tagab toimepiirkondade sisene ja omavaheline sidustamine kestlike transpordiliikide abil. Tagatud on kiire, piisava sagedusega ja mugav ühendus välismaailmaga. Erinevaid transpordiliike kasutatakse tasakaalustatult, arvestades piirkondlike eripäradega.

3. Elektritootmisvõimsuse arendamisel on vaja keskenduda Eesti varustamisele energiaga. Uued energiaproduktid tuleb paigutada ruumis ratsionaalselt ja kestlikult. Eesti energiavarustuse võimalusi tuleb avardada, luues välisühendusi Läänemere piirkonna energiavõrkudega. Tuleb vältida soovimatut mõju kliimale, saavutada taastuvenergia suurem osakaal energiavarustuses, tagada energiasäästlike meetmete rakendamine ja energiaproduktide keskkonnamõju vähendamine.

2.2. Ettepanekud üleriigilise planeeringu tegevuskava uuendamiseks

Kokkuvõtvalt võib öelda, et üleriigilise planeeringu elluviimine on siiani olnud edukas kõigis alalõikudes – rahvusvahelises koostöös, üleriigiliste planeerimissuuniste koostamises, lõimimises valdkondlikesse strateegiadokumentidesse, detailsemate planeeringute koostamises ning üleriigilise planeeringu tegevuskava elluviimises.

Valdavalt püsivad kavandatud tegevused ka ettenähtud ajagraafikus. Kuna tegevuskavas nimetatud tähtajad on pigem indikaativsed ja vajalikud eeskätt selleks, et jälgida liikumist üleriigilises planeeringus püstitatud eesmärkide poole, siis ei ole tegevuskavas vaja suuremaid muudatusi teha.

Erandiks on tegevused, mille tähtajad tulenevad seadustest või värskest valminud valdkonna arengukavadest. Mõlemal juhul on põhjendatud muuta vastavate tegevuste lõpptähtaegu ka üleriigilise planeeringu elluviimise tegevuskavas. Nimetatud muudatused tehakse üleriigilise planeeringu tegevuskavas ja seejärel avaldatakse uuendatud tegevuskava Siseministeeriumi veebilehel.

1. Esimene muudatus tegevuskavas puudutab riigi maareservi moodustamist, selle tegevuse lõpptähtaega soovitakse pikendada kuni 31.12.2017. Nimetatud tähtaja muutmise vajadus tuleneb riigivaraseaduse § 107 lõikest 2, mille kohaselt on riigivara valitsejad kohustatud kandma kõik nende valitsemisel olevad riigile kuuluvad riigivaraseaduse § 107 lõikes 1 nimetatud maatükkid maakatastrisse ja tegema selleks vajalikud toimingud 2017. aasta 31. detsembriks. Praegu on kehtivas tegevuskavas sätestatud selle tegevuse tähtajaks aastad 2012–2015, see aga on ebatõenäoline ja vastuolus nimetatud riigivaraseaduse sättega. Seetõttu on vaja tähtaega pikendada ja seetõttu tegevuskava uuendada.
2. Teine muudatus tegevuskavas puudutab andmeside lairiba baasvõrgu arendamist, selle tegevuse lõpptähtaega on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium soovinud pikendada kuni aastani 2020. Vajadus selliseks muudatuseks tuleneb hiljuti valminud dokumendist „Eesti infoühiskonna arengukava 2020“.

PlanS-i § 29 lõige 2 näeb ette, et kuue kuu jooksul pärast Riigikogu valimisi tuleb üleriigiline planeering üle vaadata ja esitada ülevaatamise tulemused ja ülevaade planeerimisalasest olukorrast riigis Vabariigi Valitsusele.

Sellest seostuvalt on vaja analüüsida olukorda ja teha vajaduse korral 2015. a ettepanekud korrigeerida nende tegevuste lõpptähtaegu, mille puhul on selleks hetkeks saanud selgeks, et nende õigeaegne elluviimine ei ole mingitel põhjustel võimalik. Sellisteks võivad osutada: uute maakonnaplaneeringute koostamine, liikuvuse uuring ja ääremaa ühistranspordi optimeerimise kava koos lahenduste leidmisega, väikelennuväljade võrgustiku ja väikelennunduse kontseptsioon ning veeldatud maagaasi (LNG) terminali kavandamine ja arendamine.

Lisaks peab Siseministerium koostöös teiste ametkondadega 2015. a üleriigilise planeeringu korralise ülevaatamise käigus arutama, kas ja millised uued tegevused tuleks lisada üleriigilise planeeringu elluviimise tegevuskavasse.

3. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu on koostatud koostöös maavanemate, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi (andmeside, transpordi ja energia valdkonnad), Elering AS-i, Maa-ameti ning Tallinna Linnaplaneerimise Ametiga. Nimetatud ametkondade märkuste ja ettepanekutega on dokumendi koostamisel arvestatud. Saabunud kommentaarid ja ettepanekud on kajastatud seletuskirjale lisatud tabelis.